

BÜYÜK KOPUŞ
(GREAT DIVERGENCE)

REVİZYONİST OKUL, (“CALIFORNIA SCHOOL”)

- Kenneth Pomeranz, Roy Bin Wong, Jack Goldstone, J. Blaut, Andre Gunder Frank, James Lee, Dennis Flynn ve Arturo Giráldez, Robert Marks, Jack Goody, John Hobson.
- Batı'nın yükselişi Avrupa'daki uzun tedrici ilerlemelerin bir sonucu değil.
- 1500'lere gelene dek Asya ve orta doğu birçok alanda Avrupa'nın çok ilerisinde.
- Avrupa'nın Asya'yı yakalaması ve geçmesi 1800'lerde gerçekleşiyor.
- Dolayısıyla Avrupa'nın yükselişi nispeten yeni ve ani bir olgu ve sadece Avrupa'da olanlara değil diğer uygarlıklardaki başarılarla da dayanıyor.
- [bazılarına göre] Avrupa'nın yükselişi kısa ve geçici bir olgu olabilir.

Yeni Yorumlar

- Büyük Kopuşu açıklamakta aşağıdakilere vurgu:
 - Tesadüf
 - Konjonktür
 - Olumsuzluk (contingency)

REVİZYONİST OKUL veya (“CALIFORNIA SCHOOL”)

Frank, Andre Gunder 1998. *ReOrient: Global Economy in the Asian Age*. Berkeley, CA: University of California Press.

Frank, Andre Gunder. 2010. *Yeniden Doğu: Asya Çağında Küresel Ekonomi*, İmge Kitabevi.

- Asya'nın hakimiyeti
- Avrupa'ya geçici kayma

- Pomeranz, Kenneth. 2000. *The Great Divergence: China, Europe, and the Making of Modern World Economy*, Princeton University Press.
 - Tesadüf: Kömür
 - Konjonktür: Gümüş
 - Konjonktür: Koloniler

Frank

“Avrupa merkezli paradigma” yerine “beşeriyet merkezli küresel paradigma”

- Avrupa yayılmacılığından önce de var olan bir dünya ekonomik sistemi
- Asya 1500-1750/1800 arasında hem temel iktisadi göstergeler hem de ilişkiler açısından dünya ekonomik sisteminin dinamik lideri.
- Bu dönemde iktisaden geri olan Avrupa dünya ekonomik sistemine Amerika'dan çalınan değerli metallerle eklemlenebiliyor.
- Asya ne durağan ne de teknolojik gelişmeye kapalı. Bilim ve teknoloji ulusal veya bölgesel değil küresel bir olgu

Frank- devam

- Sanayi devriminin ve 19. ve 20. yüzyıllarda Avrupa hakimiyetinin sebepleri:
 - Avrupa'nın nispi geri kalmışlığı
 - 17. yüzyılın ortalarında küresel ekonomi ve Asya ekonomileri evresine girmesinden Avrupa'nın yararlanması
 - Sanayi devrimi küresel bir olgu- Batı'ya kayan “dünya gelişmesi”
 - Avrupa'da daha düşük nüfus/kaynak oranı a proto-sanayilerde yüksek ücret hadleri a emek tasarruf eden teknoloji geliştirilmesi (artı bu sürecin devamını mümkün kılan Amerika'dan para akışı)

- Bin Wong, Roy. 1998. *China transformed: Historical Chances and the Limits of European Experience*, Cornell University Press.
- Rosenthal, Jean-Laurent & Roy Bin Wong. 2011. *Before and Beyond Divergence: The Politics of Economic Change in China and Europe*, Harvard University Press.

Roy Bin Wong

• **Karşılaştırmacı Yaklaşım**

- Batı'nın dönüşümünde kapitalizm, ulus devlet ve kültür önemli, fakat onun mevcut başarısı olağandışı bir kesinti.
- Çin ve Avrupa benzer iktisadi yapı ve kısıtlara tabiydi, fakat benzer politik iktisat problemlerine farklı tepkiler geliştirdiler.
- “farklı toplumları bugün ve geleceğe taşıyan tarihsel rotalar farklı olacaktır” (Bin Wong, 1998: s. 294)

Roy Bin Wong

- **Çin ve Avrupa: farklı politik iktisadi yaklaşımlar**

- Siyasi örgütlenme:

Çin: “fraktal düzen”- Konfüçyüs ilkeleri temelinde örgütlenme, belli yapılarda en küçük ölçekten en büyüğe kendini tekrarlayan düzensiz kalıplar.

Avrupa: muhalif terimlerle çerçvelenen iddialar, parçalı, çok merkezli siyasi yapı

- Devletin finansman gerekleri:

Çin: istikrarlı bir tarımcı toplum, ılımlı vergileme, yöneten ve seçkinler arasında güçlü çatışma kalıpları yok

Avrupa: kaynaklar üzerinde devletle seçkinlerin rekabeti, devletin finansman gereği için finansal yenilikler

Map 7.1. The Qing Empire

Map 7.2. Europe in 1721, after the treaties of Utrecht and Nystad

Kenneth Pomeranz

THE GREAT DIVERGENCE KENNETH POMERANZ

China,
Europe,
and the
Making
of the
Modern
World
Economy

Kenneth Pomeranz (2000)

- Britanya ile bütün Çin'i karşılaştırmak yerine benzerleri benzerlerle karşılaştırmak (18. yüzyıl):
- Britanya Avrupa'nın en gelişmiş ülkesi
- Yangtze deltası Çin'in en gelişmiş bölgesi
 - Yüksek tarımsal verimlilik
 - Yüksek yoğunlukta nüfus
 - Sofistike ticari organizasyon
 - Tekstil üretimi

Kenneth Pomeranz (2000)

Büyük kopuş sadece geç 18. yüzyılda gerçekleşti.

- 18. yüzyılın sonlarına dek Asya ve Avrupa'nın en gelişmiş bölgeleri arasında çok az fark var—”büyük benzerlikler”
- Her iki bölge de “Malthusgil tuzak” ile karşı karşıya: yetersiz toprak, yetersiz enerji arzı
- Sadece İngiltere bu tuzaktan kurtulabiliyor:
 - (a) yeni teknolojiler + kömür \Rightarrow enerji problemine çözüm
 - (b) Yeni Dünya kaynakları \Rightarrow toprak problemine çözüm

Pomeranz-devam

- Pomeranz kitabında Avrupa'nın, özellikle İngiltere'nin, anahtar birkaç doğal avantaja sahip olduğunu ileri sürüyor. Kültürden ziyade bu doğal avantajlar 19. yüzyılda İngiltere'de sanayi devrimine yol açmıştı.

Pomeranz-devam

- **1. Avantaj: Kömür**

- 16. yy ve devamında Avrupa ve İngilterede hızlanan nüfus artışı \Rightarrow yakıt (odun, odun kömürü) ihtiyacı \uparrow \Rightarrow odun, odun kömürü fiyatları \uparrow
- Kömürün nispeten ucuz hale gelmesi
- İngiltere'nin şansı: kömürün ihtiyaç olan yere yakın ve bol olması

Kömür- devam

- Kömüre dönüş aksi halde İngiltere'de 17 milyon dönüm ekilebilir arazinin 15 milyon dönümünden fazlasının odun kömürü yapmak üzere ağaç yetiştirmek için ormanlar için kullanılmasını gereğini ortadan kaldırıyor.

Kömür: Çin vs. İngiltere

- Çin devasa kömür kaynaklarına sahip, fakat bunların büyük bölümü (% 61.4) kuru iklimli kuzeybatı eyaletlerinde yer alıyor.

2. Avantaj: “Yeni Dünya”

- Batı Avrupa'nın (geniş imparatorluğu ile özellikle İngiltere'nin) ikinci avantajı “Yeni Dünya”.

“Yeni Dünya” Avrupa’da nüfus artışıyla toprak kaynakları üzerinde oluşan baskıyı baskıyı daha da gevşetti.

- Değerli metaller
- Patates
- Pamuk gibi iplik üretiminde kullanılan ürünlerin yetiştirilmesi

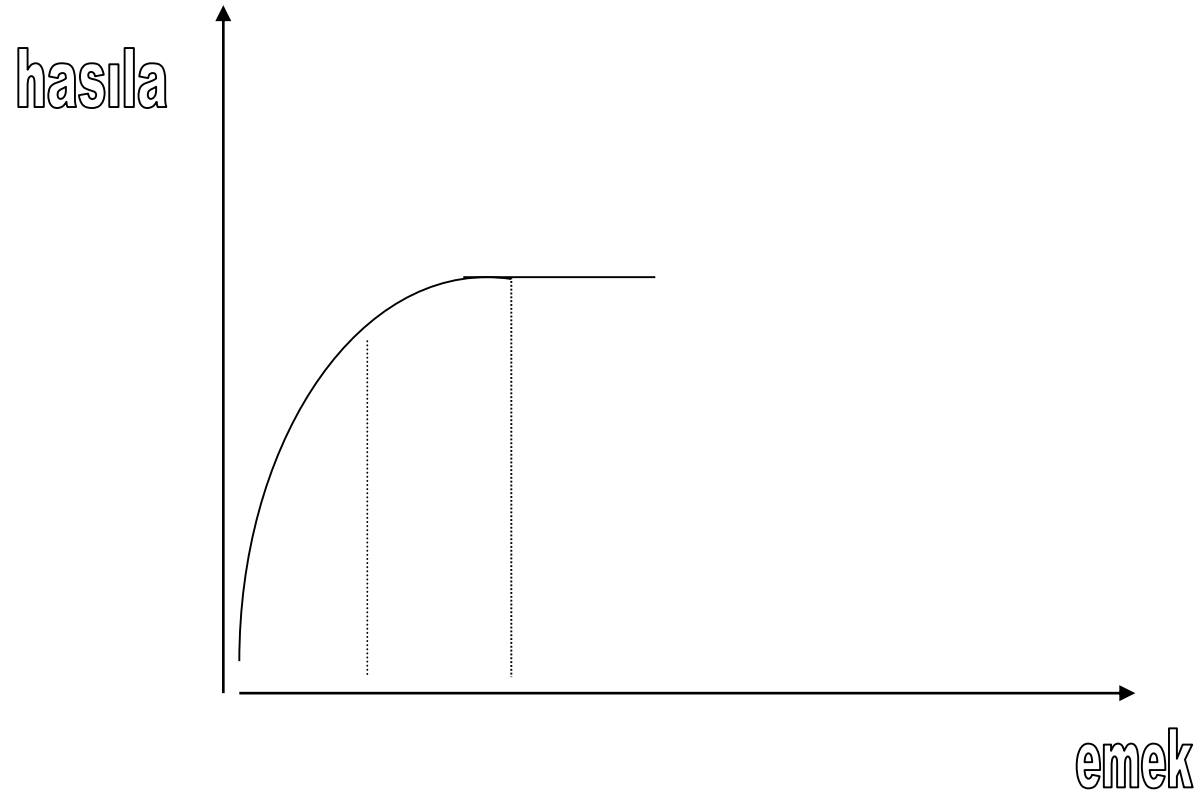
Asya'da da nüfus hızla artmaktaydı

- Çin'in nüfusu 1650 ve 1750 arasında iki katına çıkarken, Hindistan'ın nüfusu da 1600-1750 arasında aynı yüzdeyle artmıştı.
- Her ne kadar her iki ülke ekonomileri bu nüfus artışının sıkıntılarını 1800'lere gelindiğinde hissetmeye başladıysa da (daha düşük nüfus artışı hızlı) Avrupa'nın 1600-1750 döneminde yaşadığı fiyat enflasyonunu yaşamadılar.

Asya'nın daha üstün üretkenliği

- Asya çok daha yüksek nüfus artışına uyum sağlayan tarımsal verimliliğe sahip
- Zorunluluğun “yeniliğin anası olması”: Avrupa'da sosyal ve iktisadi değişimi zorlamak için daha çok ihtiyacın olması

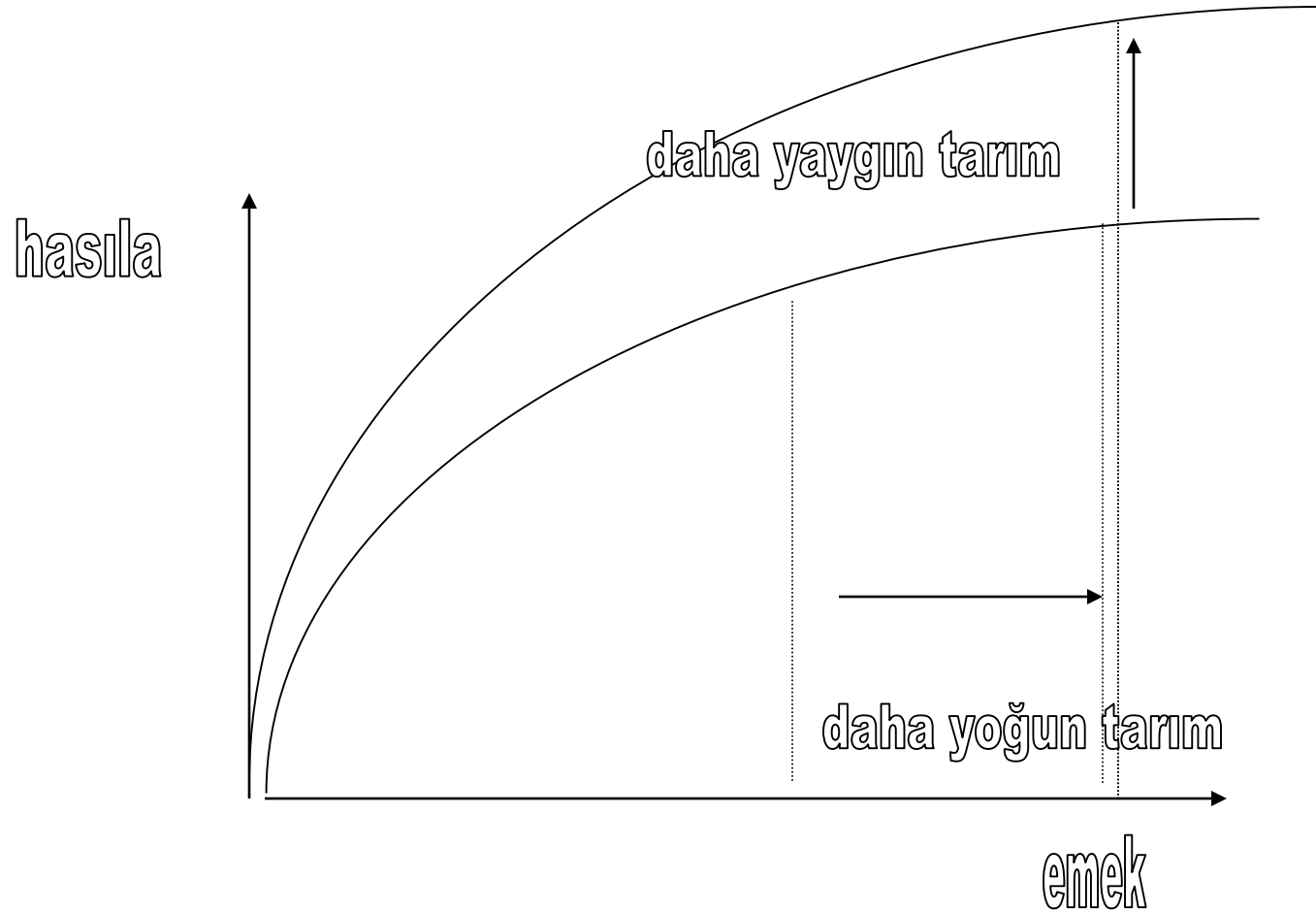
Kömür ve Amerika olmadan Avrupa (bağlayıcı kısıtlar)

Değişme olmaksızın (ve hatta onla birlikte)

- Eski organik rejimde Avrupa'da arz artan talebi karşılayacak kadar artamazdı.
- Daha ucuz Asya mallarıyla rekabet için yenilik yapma yönünde baskı
- Avrupalılar aynı zamanda korsanlık ve ticaret kısıtlamaları yoluyla da Asya'ya değerli metal akışını engellemeye çalışıyorlar.

Asya (daha az bağılayıcı kısıtlar)

Jack Goldstone

- Goldstone, Jack. 2009. *Why Europe? The Rise of the West in World History, 1500-1850*, Boston, MA, McGraw Hill.
 - Avrupanın yükselişini tek bir faktörün, Protestan iş ahlakı, coğrafya, sömürgeleştirme veya işçi sınıfının sömürülmesi, değil, altı faktörün bileşimiyle ortaya çıkan olumsal (contingent) bir gelişmedir.
 - Ani bir sıçrama

Jack Goldstone

- **Batı'nın yükselişinde anahtar “Sanayi Devrimi”**: Niye (Avrupa’da) İngiltere’de?
 1. Keşif Çağı \Rightarrow geleneksel veya dini bilgi standartlarınının terk edilmesi, dünya/kozmoz hakkında yeni açıklamalar arayışı
 2. Doğal dünyayı açıklamak için bilim ve matematiğe başvuru – Asya’dan daha farklı bir bilimsel araştırma seyri

Jack Goldstone

3. Doğayı ampirik olarak açıklama arzusu \Leftrightarrow (İngiltere) fiziksel deney ve analiz (sadece mantık ve akıl değil) – Sanayi Devrimi niye İngiltere’de başladı? Bacon, Newton vs Descartes
4. Ampirik veri ihtiyacı \Leftrightarrow yeni aletler, makinalar ve teknolojiler \Leftrightarrow ardı ardına yenilikler
5. İngiltere’deki sosyal, siyasi, dini ve entelektüel hoşgörü atmosferi
6. Girişimciler, zanaatkarlar, mühendisler ve bilim insanlarına destek – fikirler + kaynaklar

Jack Goldstone

- Avrupa din *veya* hükümet *veya* teknoloji yüzünden yükselmedi, Avrupa din *ve* hükümet *ve* teknoloji yüzünden yükseldi. ???

Yangzi River and the Grand Canal

